

Sygn. akt II CSK 259/19

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko T.I.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 3 grudnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 5 września 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód S. sp. z o.o. w S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 5 września 2018 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w M. z dnia 23 lipca 2017 r. O ile Sąd pierwszej instancji utrzymał w mocy nakaz zapłaty uwzględniający w całości powództwo o zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego T.I. sumy wekslowej w wysokości 68 432,46 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 15 marca 2013 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu, o tyle Sąd drugiej instancji zmienił jego wyrok w ten sposób, że uchylił nakaz zapłaty i oddalił powództwo, zmieniając też odpowiednio orzeczenie o kosztach procesu. Sąd Rejonowy uznał, że wystawcą weksla był pozwany T.I.. Nie podzielił jego obrony, że weksel wydany jako weksel niezupełny i wypełniony przez powoda zabezpieczał spłatę zadłużenia, jakie wobec powoda miało Przedsiębiorstwo [...] A. Sp. z o.o. w D.. Wskazał, że pozwany nie dowiódł, iżby weksel wypełniony został

przez powoda niezgodnie z porozumieniem. Podkreślił, że brak porozumienia wekslowego nie mógł obciążać powoda, nie było też uzasadnione żądanie, aby powód wykazał istotę stosunku podstawowego, zabezpieczonego wekslowo, gdyż prowadziłoby to do bezpodstawnego przerzucenia ciężaru dowodu na powoda. Tymczasem powód należycie wykazał swoje roszczenie wekslem.

Sąd odwoławczy, rozpoznający sprawę w postępowaniu apelacyjnym, podzielił stanowisko skarżącego wyrok pozwanego. Wyjaśnił, że w razie wypełnienia weksla *in blanco* w zakresie sumy wekslowej przez wierzyciela osobistego, nie może się on zasłaniać wobec dłużnika abstrakcyjnością zobowiązania wekslowego, gdy dłużnik żąda rozliczenia dochodzonej kwoty. Wierzyciel ma wówczas obowiązek podać z jakiego tytułu domaga się zapłaty i przedstawić stosowne wyliczenie, co otwiera możliwość wykazania przez pozwanego, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem co do zasady lub co do wysokości. W ocenie Sądu odwoławczego powód winien zatem chociażby wskazać łączącą strony umowę i jej treść uprawniającą do uzupełnienia weksla *in blanco*. Pozwany kategorycznie zaprzeczał bowiem, iżby był dłużnikiem osobistym powódki, dowodził natomiast, że wystawiony przez niego weksel miał zabezpieczać roszczenia względem spółki A.. Dopiero pełne przedstawienie okoliczności faktycznych przez powoda otwierało możliwość wyciągnięcia wobec pozwanego konsekwencji wynikających z ciężaru dowodu.

Niezależnie jednak od tego argumentu Sąd Okręgowy odwołał się do wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego w drugiej instancji. Powód twierdził, że zobowiązanie zabezpieczone wekslem wynikało z umowy sprzedaży szyb pozwanemu, działającemu we własnym imieniu jako osoba fizyczna, zaprzeczał natomiast, by weksel zabezpieczał zobowiązanie spółki A., wynikające z przedłożonych dokumentów – porozumienia i zestawienia niezapłaconych faktur. Prezes powoda natomiast, w trakcie przesłuchania potwierdził, że dokumenty te obrazują zobowiązania spółki A. i nie potrafił wiarygodnie wyjaśnić dlaczego kwota wskazana w wekslu pokrywa się z zestawieniem zadłużenia spółki A., które miało dotyczyć zupełnie innych roszczeń.

Sąd ustalił dalej, że pozwany był prezesem i jedynym udziałowcem spółki A.. Spółka przez kilka lat zamawiała szkło u powódki i była zadłużona z tego tytułu. Powód zawarł z nią porozumienie o rozłożeniu długu na raty, a spółka A. zadłużenie to spłacała zgodnie z porozumieniem. Pozwany potwierdził, iż na początku roku 2013 spółka A. ponownie popadła w zadłużenie u powoda i powstało saldo w wysokości 68 000 zł. Zostało podpisane porozumienia złożone do akt i na jego mocy A. Sp. z o.o. zobowiązała się do spłaty długu w wysokość 68 432,46 zł w pięciu miesięcznych ratach po 13 686.49 zł. Sąd Odwoławczy uznał za wiarygodne zeznania pozwanego, że - jako osoba fizyczna - nie zawierał z powódką umowy sprzedaży szkła. Z przedłożonych przez niego dokumentów Sąd wywiódł, że zabezpieczone wekslowo zobowiązanie nie wiązało się z umową sprzedaży zawartą z nim osobiście. Kwota, na którą wystawiono weksel (68 432.46 zł), była co do grosza identyczna z sumą wynikającą z zestawiania należności Spółki A.. Sąd nie dał natomiast wiary zeznaniom prezesa powoda, że doszło do zawarcia z pozwanym nowej umowy sprzedaży szyb, odrębnej od kontraktów zawieranych ze spółką A., gdyż nie potrafił on wyjaśnić zbieżności dochodzonej kwoty z sumą wekslową i zobowiązaniem A. Spółki z o.o. w D.. Jednocześnie powód nie wskazywał na inny stosunek podstawowy.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie prawa materialnego - art. 31 oraz art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe — poprzez ich błędną interpretację i w konsekwencji niezastosowanie, a ponadto naruszenie art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie. W ramach uchybień procesowych, mających istotny wpływ na wynik sprawy wskazał przepisy o kosztach procesu, wymaganej treści uzasadnienia oraz ocenie dowodów (art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c., naruszenie art. 361 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c., naruszenie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 5 tej samej ustawy, naruszenie art. 382 k.p.c. w zw. z art. 232 i art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

Wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, ewentualnie przekazanie jej do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji spraw służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę rozpoznania jego skargi przesłanką przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnych zagadnienia prawnego i oczywistą zasadnością wniesionej skargi.

Dostrzeżone zagadnienie prawne powód sprowadził do potrzeby ustalenia, czy w świetle treści art. 98 § 3 k.p.c., powód powinien zostać uznany za stronę przegrywającą proces w drugiej instancji, a w konsekwencji obciążony kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję w sytuacji, gdy w wyniku apelacji powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji, Sąd drugiej instancji uchylił zaskarżony przez powoda wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, ze względu na stwierdzoną nieważność postępowania przed sądem I instancji?

Oczywistą zasadność skargi łączył z kolei z rażącym naruszeniem przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania, jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem. Podkreślił, że wskazane uchybienia wpłynęły na wynik sprawy, a ponadto zachodzi konieczność rozpatrzenia naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa procesowego wskazanych w skardze kasacyjnej, w szczególności art. 328 w zw. z art. 391 i art. 382 k.p.c. Zarzucane uchybienie polegało na przyjęciu, że pozwany jako osoba fizyczna nie zawierał z powódką umowy sprzedaży oraz uznaniu przez Sąd Okręgowy, że

weksel własny pozwanego miał rzekomo zabezpieczać spłatę zobowiązań „Spółki A.” bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, w sytuacji gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy świadczy o fakcie wystawienia przez pozwanego weksla własnego przy braku jakichkolwiek dowodów na wystawienie tego weksla przez „Spółkę A.”.

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przysądu nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Wskazane przez skarżącego zagadnienie prawne nie wpisuje się w stan faktyczny niniejszej sprawy, bowiem ewentualne nieprawidłowości dokonanego przez sąd drugiej instancji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania podlegają zaskarżeniu zażaleniem poziomym do innego składu tego sądu (art. 394² § 1 k.p.c.), a nie do Sądu Najwyższego.

Skarga nie jest też oczywiście uzasadniona. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa oraz jego skutkiem polegającym na tym, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Wywód skarżącego wyjaśniający przyczyny oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się do

polemiki z ustaleniami faktycznymi Sądu drugiej instancji, co w świetle treści art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. nie jest dopuszczalne.

W konsekwencji uznać należało, że powołane przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

as]

aj